KYMENLAAKSON PELASTUSLAITOS 13.11.2018

Eduskunta
Hallintovaliokunta
Hav@eduskunta.fi

Kymenlaakson pelastuslaitoksen lausunto luonnoksesta Hallituksen esitykseksi Eduskunnalle pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta, SMDno-2016-1495

RESURSSOINTI

Pelastustoimi on varautunut öljyvahinkoihin ympäristöhallinnon antamien linjausten ja tavoitteiden mukaisesti. Käytännössä varautuminen on pääasiassa tarkoittanut öljyntorjuntasuunnitelman laatimista ja suunnitelman toteuttamista. Pelastustoimen varautumista öljyvahinkoihin on tuettu merkittävästi Öljynsuojarahaston toimesta. Öljynsuojarahasto onkin keskeinen tekijä nykyisen, eri viranomaisten toimesta muodostetun öljyntorjuntajärjestelmän ylläpitäjänä ja mahdollistajana.

Lakiuudistuksesta päätettäessä on tärkeää huomioida, että Suomessa on tällä hetkellä hyvä torjuntavalmius öljyntorjunnan osalta. Painotamme, että nykyisen torjuntavalmiuden mahdollistama rahoituspohja (öljysuojarahasto) ei saa pettää, jos toiminnassa tehdään terminologinen muutos (öljyntorjunta on jatkossa pelastustoimintaa).

Olennaista on myös huolehtia, että sisäministeriöstä löytyy jatkossa riittävä osaaminen, jotta uusien velvoitteiden edellyttämä valtakunnallinen ja kansainvälinen toimintojen koordinointi tuottaa sille asetetut tulokset. Myös maa-öljyvahinkojen huomioiminen on perusteltua, koska valtaosa öljyvahingoista ja päästöistä tapahtuvat nimenomaan maa-alueilla. Tässä yhteydessä onkin hyvä tiedostaa, että Suomen Ympäristökeskuksen osaamista ei saa menettää muutoksen yhteydessä.

SISÄMINISTERIÖN ROOLI ÖLJYNTORJUNNASSA

Sisäministeriön on siis jatkossa luotava selkeä toiminnallinen kokonaisuus sekä koordinaatio varautumisessa sekä varsinaisissa torjuntatehtävissä eri toimijoiden kesken niin maalla kuin merellä. Sisäministeriön tehtävänä olisi myös laatia öljyntorjuntastrategia, jolla varautumistoimia ohjataan.

Valmisteilla oleva Pelastuslain muutos mahdollistaa paljon asioita. Koordinaation kannalta olisi perusteltua, että merialueiden varautuminen ja toiminta perustuisi nykyiseen Rajavartiolaitoksen aluejakoon (Suomenlahti, Länsi-Suomi). Tällä luotaisiin malli, jossa pelastuslaitokset suunnittelisivat yhdessä alueen merivartioston kanssa varautumista, jolloin toiminta, kalustohankinnat ja koulutus saataisiin nykyistä yhdenmukaisemmiksi. Koulutukseen on otettava myös toimialojen oppilaitokset mukaan (Meri- ja Rajavartiokoulu, Pelastusopisto, Poliisiopisto). Myös tarvittava kansainvälinen osaaminen sekä vapaaehtoistoimijoiden (sopimuspalokunnat, vapaaehtoinen pelastuspalvelu, kansalaisjärjestöt) saataisiin tähän aluejakoon pohjautuvalla mallilla nykyistä toimivampaan muotoon.

Lakiuudistuksesta päätettäessä on tärkeää huomioida, että Suomessa on tällä hetkellä varsin hyvä tekninen torjuntavalmius öljyntorjunnan osalta. Keskeistä onkin tiedostaa, että näin merkittävän hallinnollisen vastuun siirron myötä on varmistettava, että toiminnan edellyttämä rahoitus on kunnossa. Tämä lisäksi keskeistä on tiedostaa, että toiminta uudessa ympäristössä on sekä strategisesti linjattua että teknisesti ohjattua.

Hallinto
Takojantie 4
48220 Kotka

Puhelin
(05) 231 61

Faksi
(05) 231 6269

Sähköposti
etunimi.sukunimi@kympe.fi

ÖLJYVAHINKOJEN JÄLKITORJUNNAN JÄRJESTELYT

Öljyntorjunnan pilkkominen varsinaiseen torjuntaan ja jälkitorjuntaan on monelta osin ongelmallista. Pienissä öljyvahingoissa on hyvin johdonmukaista, että se kuka aloittaa öljyntorjunnan myös vie sen loppuun asti. Hallintoa lisätään ja kuormitetaan, kun tehdään keinotekoisia ja hankalasti määritettäviä rajapintoja.

Näin on käytäntö onneksi muodostunut monen maakunnan alueella. Kunnat ovat tehneet myös päätöksiä, että jälkitorjunta kuuluu maakunnallisille pelastuslaitoksille.

Pienessä yhtä kuntaa koskevassa onnettomuudessa voisi vielä jotenkin toimia se, että kunta huolehtii jälkitorjunnasta, mutta suuressa öljyvahingossa ja mahdollisesti useaa kuntaa koskevassa vahingossa tarvitaan leveämpiä hartioita tekemään varsinainen öljyntorjunta ja jälkitorjunta hyvin ja tehokkaasti.

Suuria öljynvahinkoja varten pelastustoimella on suunnitelmat öljyvahingon kokonaistorjunnasta. Suunnitelma on nimeltään SÖKÖ ja niiden päivitys aloitettiin tänä syksynä Etelä-Suomen rannikkoalueen pelastuslaitosten toimesta. Öljyntorjunta on aina moniviranomaistehtävä ja suuremmassa vahingossa se vaatii monen viranomaisen yhteistoimintaa, kuntien resursseja, yksityisten toimijoiden resursseja ja eri järjestöjä. Suuressa öljyvahingossa torjuntaorganisaation perustaminen vaatii useita päiviä ja torjunnassa tarvittavat resurssit joudutaan kokoamaan hyvinkin laajalta alueelta.

Hallituksen keskeinen tavoite maakuntauudistuksessa on, että maakuntaan siirtyvät tehtävät järjestetään kuntaa suuremmilla alueilla, tämä sama pätee myös öljyvahinkojen jälkitorjunnassa.

111 a § Öljynvahinkojen jälkitorjunta voidaan sopia hoidettavaksi maakunnan pelastustoimen toimesta, jos maakunnan kunnat ja maakunta näin sopivat. Öljyvahingon torjuntaa on jatkettava siihen saakka kunnes ympäristön pilaantumista ei enää tapahdu ja kunnat kykenevät hoitamaan jälkitorjunnan (pilaantuneiden maa-ainesten käsittelyn) omatoimisesti. Torjunnan päättämisestä ja jälkitorjunnan aloittamisesta on sovittava yhdessä kunnan ja maakunnan pelastustoimen kanssa.

KYMENLAAKSON PELASTUSLAITOS

Pelastusjohtaja Vesa Parkko